

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2019

Μάθημα: ΙΣΤΟΡΙΑ (4)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Δευτέρα, 27 Μαΐου 2019

08:00 – 11:00

1. Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από έξι (6) σελίδες και τρία (3) μέρη.
2. Να απαντηθούν **ΟΛΕΣ** οι ερωτήσεις και των **τριών (3)** μερών.

ΜΕΡΟΣ Α΄

(20 μονάδες)

A1. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή λάθος, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» στο τετράδιο εξέτασής σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε περίπτωση.

- α. Οι ηγεμόνες της Ευρώπης στο Συνέδριο της Βιέννης επιδίωξαν να παλινορθώσουν το «παλαιό καθεστώς».
- β. Η επανάσταση που οργανώθηκε στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες είχε επιτυχή έκβαση.
- γ. Ένα από τα αίτια της Επανάστασης της 3^{ης} Σεπτεμβρίου 1843 ήταν η δυσaráσκεια των παλαιών αρχόντων για τον παραγκωνισμό τους από την εξουσία.
- δ. Μια από τις ενέργειες του Χαρίλαου Τρικούπη με στόχο τον εκσυγχρονισμό του ελληνικού κράτους ήταν και η ίδρυση του ορφανοτροφείου της Αίγινας.
- ε. Η Κύπρος ανακηρύχθηκε επίσημα Αποικία του Στέμματος από τη Βρετανία το 1925.
- στ. Αφορμή του Β΄ Βαλκανικού Πολέμου υπήρξε η άρνηση της Πύλης να εφαρμόσει μεταρρυθμίσεις στις ευρωπαϊκές της κτήσεις.
- ζ. Η συμμαχία ανάμεσα στη Μεγάλη Βρετανία, τη Γαλλία και τη Ρωσία κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ονομάστηκε *Κεντρικές Δυνάμεις*.
- η. Η Κοινωνία των Εθνών δεν μπόρεσε να ανταποκριθεί στην αποστολή της, αφού μεταξύ άλλων, τα κράτη-μέλη της ενδιαφέρονταν περισσότερο για το εθνικό παρά για το γενικό συμφέρον.
- θ. Ένας από τους παράγοντες που οδήγησαν στη δικτατορία των συνταγματαρχών στην Ελλάδα ήταν η ανπισυνταγματική παρέμβαση του βασιλιά Γεώργιου Α΄.
- ι. Στο πλαίσιο της προσπάθειας για ειρηνική επίλυση του κυπριακού προβλήματος, υπογράφηκε το 1977 η Συμφωνία Μακαρίου – Ντενκτάς.

(10 x 1 = 10 μονάδες)

A2. Να τοποθετήσετε τις πιο κάτω διακρατικές συμφωνίες / συνθήκες σε χρονολογική σειρά, ξεκινώντας από την προγενέστερη και αριθμώντας τις από το 1 μέχρι το 5.

α. Σύμφωνο Μολότοφ – Ρίμπεντροπ

β. Συμφωνίες Ζυρίχης – Λονδίνου

γ. Συνθήκη του Βουκουρεστίου

δ. Συνθήκη του Μάαστριχτ

ε. Συνθήκη των Βερσαλλιών

(5 x 2 = 10 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ Β΄

(45 μονάδες)

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

α. Διεθνής Οικονομική Κρίση

(χρονικό πλαίσιο και τέσσερις [4] συνέπειες)

β. Η κρίση της Κούβας

(χρονικό πλαίσιο και γεγονότα)

γ. Οκτωβριανά 1931

(τρία [3] αίτια και δύο [2] συνέπειες)

(3 x 5 = 15 μονάδες)

B2. Σε κείμενο έκτασης 250-300 λέξεων, να παρουσιάσετε και να σχολιάσετε την εξωτερική πολιτική που ακολούθησε ο Ελευθέριος Βενιζέλος. Στο κείμενό σας να εντάσσονται λειτουργικά τα πιο κάτω:

Βαλκανικοί Πόλεμοι, Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, Συνθήκη των Σεβρών,
Συνθήκη της Λοζάνης, πρωθυπουργία 1928-1932

(15 μονάδες)

B3. Σε κείμενο έκτασης 200-250 λέξεων, να περιγράψετε τον ρόλο που διαδραμάτισε η Ρωσία στην έκρηξη του Κριμαϊκού Πολέμου. Στη συνέχεια, να παρουσιάσετε τη στάση της Ελλάδας έναντι των εμπολέμων και τα αποτελέσματα του πολέμου αυτού.

(15 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ Γ΄

(35 μονάδες)

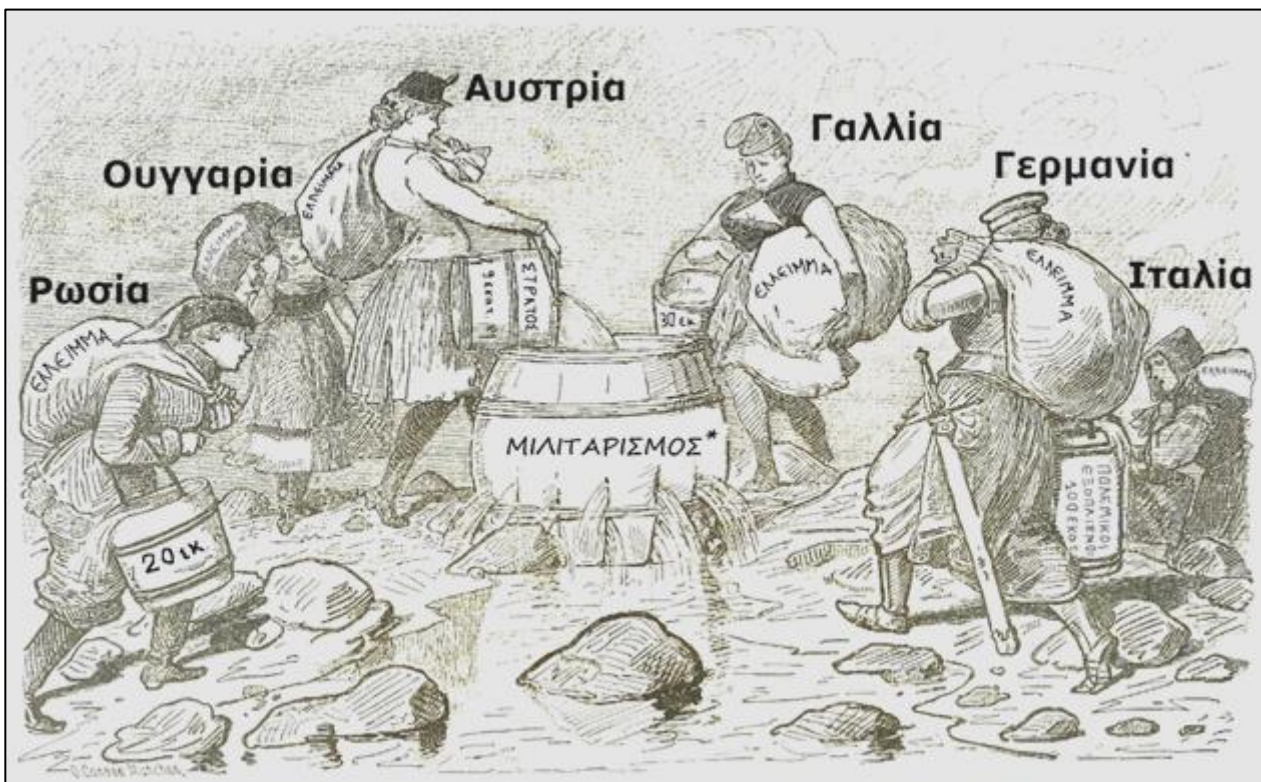
Προσοχή:

- Ορθή είναι η απάντηση που τεκμηριώνεται επαρκώς με βάση στοιχεία από τις πηγές που παρατίθενται, καθώς και άλλα ιστορικά γεγονότα / στοιχεία.
- Η ανπγραφή αυτούσιων χωρίων από τις πηγές, χωρίς περαιτέρω επεξεργασία τους, αξιολογείται με μηδέν.

Γ1.

(12 μονάδες)

I.

*μιλταρισμός = στρατοκρατία

Σκίτσο από το γερμανικό σαπρικό περιοδικό, *Der Wahre Jakob*.

Πηγή: <https://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/wj1887/0084/image>

Ημερομηνία ανάκτησης: 25/05/2019

II.

Στις 29 Μαΐου [1914], ο συνταγματάρχης Χάους, απεσταλμένος του προέδρου Ουίλσον, έγραψε στον Πρόεδρο από το Βερολίνο: «Η κατάσταση είναι κρίσιμη. Ο μιλιταρισμός οργιάζει με μια τρελή μανία. Αν δεν ενεργήσει κάποιος εκ μέρους σας στη βάση μιας διαφορετικής λογικής, κάποια μέρα θα ξεσπάσει φοβερός κατακλυσμός». Κανείς στην Ευρώπη δεν θα μπορούσε να επιφέρει αυτή τη διαφορετική λογική, προειδοποίησε ο Χάους. «Υπάρχει πάρα πολύ μίσος, πάρα πολλές αντιζηλίες. Οποτεδήποτε η Αγγλία συναινέσει, η Γαλλία και η Ρωσία θα κινηθούν απειλητικά κατά της Γερμανίας και της Αυστρίας. Η Αγγλία, ωστόσο, δεν επιθυμεί ολοκληρωτική συντριβή της Γερμανίας, γιατί τότε θα πρέπει να αντιμετωπίσει μόνη τον αιώνιο εχθρό της, τη Ρωσία. Αλλά, εάν η Γερμανία επιμένει συνεχώς αυξάνοντας το πολεμικό ναυτικό της, τότε η Αγγλία δεν θα έχει άλλη επιλογή». Όταν έφτασε στο Λονδίνο, ο Χάους είπε στον Βρετανό Υπουργό Εξωτερικών ότι στο Βερολίνο «ο αέρας μύριζε πολεμική σύγκρουση και ετοιμότητα για χτύπημα».

Το παράθεμα προέρχεται από το βιβλίο:
Martin Gilbert, *The First World War, a complete history*, εκδ. Phoenix, Λονδίνο
2004², σ. 45.

Αφού μελετήσετε την πιο πάνω εικόνα και το παράθεμα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να περιγράψετε την εικόνα I (πρόσωπα, αντικείμενα) και να την ερμηνεύσετε.
(6 μονάδες)

β. Να εξηγήσετε πώς συνδέεται η εικόνα αυτή με το παράθεμα II.
(2 μονάδες)

γ. Να παρουσιάσετε τις σχέσεις ανάμεσα στις Μεγάλες Δυνάμεις της Ευρώπης, όπως περιγράφονται στο παράθεμα II, και να σχολιάσετε την πρόβλεψη του συνταγματάρχη Χάους.
(4 μονάδες)

Γ2. (12 μονάδες)

I.

Η διατύπωση του Δόγματος Τρούμαν, το οποίο σηματοδότησε τη μετατόπιση της Ελλάδας από τη βρετανική στην αμερικανική σφαίρα επιρροής, αποτύπωνε ανάγλυφα την αλληλεπίδραση στρατηγικής και ιδεολογίας. Στις συνθήκες του Ψυχρού Πολέμου, ο φόβος της κομμουνιστικής επέκτασης ωθούσε τις ΗΠΑ να αποτρέψουν με κάθε μέσο την εξασφάλιση στρατηγικών πλεονεκτημάτων από τον αντίπαλο: κατά συνέπεια, η ενίσχυση των ελληνικών κυβερνητικών δυνάμεων ήταν

απαραίτητη προκειμένου να κατισχύσουν των κομμουνιστών στον εμφύλιο πόλεμο και να εξασφαλισθεί κατ' αυτόν τον τρόπο η επιβίωση ενός φιλοδυτικού καθεστώτος στην Ελλάδα. [...]

Σε αυτό το πλαίσιο, η στρατηγική και η ιδεολογική πτυχή του Δόγματος Τρούμαν λειτουργούσαν ως ένα είδος ανατροφοδοτούμενου συστήματος: οι στρατηγικές ανησυχίες των ΗΠΑ επέτειναν τον ιδεολογικό φόβο έναντι του κομμουνισμού, ενώ από την άλλη πλευρά η απόλυτη αντίθεση των Αμερικανών ιθυνόντων απέναντι στην κομμουνιστική ιδεολογία ενίσχυε τις στρατηγικές τους ανησυχίες.

Α. Κλάφης, «Ο ελληνικός εμφύλιος πόλεμος στο διεθνές σύστημα: ένας ιδεολογικός πόλεμος με στρατηγικό περιεχόμενο;», στο: Π. Ήφαιστος, Ι. Κολιόπουλος, Ε. Χατζηβασιλείου, *Η έναρξη του Ψυχρού Πολέμου, 1941-1950: στρατηγικά ή ιδεολογικά αίτια;*, εκδ. Ινστιτούτου Διεθνών Σχέσεων Παντείου Πανεπιστημίου, Αθήνα 2012, σσ. 291-292.

II.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ, 1949- 52

(σε εκατομμύρια δολάρια)

Οικονομική βοήθεια	Ελλάδα	Τουρκία
Δάνεια	–	85,0
Δωρεάν Βοήθεια	706,7	140,1
Σύνολο	706,7	225,1
Στρατιωτική βοήθεια		
<u>Δωρεάν βοήθεια</u>	<u>323,5</u>	<u>235,9</u>
Σύνολο βοήθειας	1.030,2	461,0

Πηγή: U.S. Overseas Loans and Grants and Assistance from International Organizations, AID Special Report, prepared yearly for the House Foreign Affairs Committee, στο Theodore Coulombis, *Greek Political Reactions to American and NATO Influences*, σ. 39.

Γιάννης Στεφανίδης, *Από τον Εμφύλιο στον Ψυχρό Πόλεμο. Η Ελλάδα και ο συμμαχικός παράγοντας (1949-1952)*, εκδ. Προσκήνιο, Αθήνα 1999, σ. 313.

Αφού μελετήσετε τα πιο πάνω παραθέματα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να εξηγήσετε τη σημασία της επικράτησης των κυβερνητικών δυνάμεων στην Ελλάδα για την αμερικανική εξωτερική πολιτική της περιόδου, όπως αυτή αναφέρεται στο παράθεμα Ι.

(3 μονάδες)

β. Να περιγράψετε το «Δόγμα Τρούμαν» και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με βάση τα στοιχεία του παραθέματος II.

(4 μονάδες)

γ. Να αναφέρετε τις αντιμαχόμενες πλευρές του εμφυλίου πολέμου στην Ελλάδα και να παρουσιάσετε τέσσερις (4) συνέπειές του για τη χώρα.

(5 μονάδες)

Γ3.

(11 μονάδες)

Οι θανατικές καταδίκες δεν δημιουργούσαν ευνοϊκό κλίμα για την επάνοδο στην ομαλότητα. Αντίθετα, δημιουργούσαν μια γενική ατμόσφαιρα πικρίας και αγανάκτησης. Παρά τις εκκλήσεις και τα διαβήματα, πραγματοποιήθηκαν οι θανατικές εκτελέσεις εννέα αγωνιστών. Μέσα σε διάστημα πέντε μηνών είχαν εκτελεστεί οκτώ αγωνιστές. Ο Μιχαλάκης Καραολής και ο Ανδρέας Δημητρίου εκτελέστηκαν στις 10 Μαΐου 1956. Ο Ανδρέας Ζάκος, ο Χαρίλαος Μιχαήλ και ο Ιάκωβος Πατάσος στις 9 Αυγούστου και ο Στέλιος Μαυρομμάτης, ο Ανδρέας Παναγίδης και ο Μιχαήλ Κουτσόφτας στις 21 Σεπτεμβρίου.

Σοφία Αργυρίου, Το εθνικό κίνημα των Ελληνοκυπρίων κατά την τελευταία περίοδο της Αγγλοκρατίας (1950-1960), εκδ. Ασίνη, Αθήνα 2017, σσ. 341-342.

Αφού μελετήσετε το πιο πάνω παράθεμα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να αναφέρετε ποιος ήταν ο τελευταίος αγωνιστής που απαγχονίστηκε.

(1 μονάδα)

β. Να γράψετε δύο (2) λόγους για τους οποίους οι Βρετανοί εφάρμοσαν το μέτρο του απαγχονισμού.

(4 μονάδες)

γ. Να παρουσιάσετε τέσσερα (4) ακόμα μέτρα που χρησιμοποιούσαν οι Βρετανοί για να καταστείλουν τον Αγώνα του 1955-1959.

(6 μονάδες)

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ